

Slovenski dom

Štev. 65

V Ljubljani, 18. marca 1936

Leto 1.

Francoski poslanik v Ljubljani

Nous sommes très heureux de pouvoir saluer entre nous S. E. le comte de Dampierre, qui arrive pour la première fois dans un pays ami qui garde des meilleurs souvenirs de ses contacts et relations avec la forte et noble nation française. Nous sommes fiers de pouvoir renouveler nos assurances de fidélité et d'amitié à la France, qui en ces moments troubles représente la force du droit et de la justice. Vive la France!

Sedanji francoski poslanik je nastopil diplomatsko kariero leta 1912, ko je bil poslan v francosko poslanstvo v Carigradu. Z izbruhom vojne je moral obleči tudi on suknjo navadnega vojaka, a je prav kmalu napredoval do častnika. Kot vojak in častnik se je vedno izkazal kot odlični bорец in je dobil več pohval svojih nadrejenih. Leta 1917 ga je zopet našlo v diplomatski službi, ko je bil pri poslanstvu v Tokiju, kjer je ostal dve leti. Nato je ostal do leta 1924 v pariškem zunanjem ministrstvu. Opravljal je vodilno delo v oddelku za Azijo. Končno je bil poslan za poslankega tajnika na poslaništvo v Rim, dokler ni bil leta 1933 imenovan za opolnomočenega ministra in vršila dolžnosti poslaniškega svetnika. Lansko leto meseca februarja pa je bil imenovan za poslanika v Belgiju.

G. poslanik je potomec stare francoske plemeniške rodbine, iz katere je izšlo veliko število častnikov in najodličnejših francoskih javnih predstavnikov. Je pa g. poslanik tudi odločen katolik, ki se ne sramuje svojega prepričanja pokazati tudi javno. V vrsti številnih diplomatskih avtomobilov, ki stoji vsako nedeljo ob pol dvanajstih pred katoliško cerkvijo v Krunski ulici, je vedno tudi avtomobil francoskega poslanika grofa Roberta de Dampierre.

Ljubljana, 18. marca. S predpoldanskim brzim vlakom je prispel v slovensko prestolnico francoski poslanik na našem dvoru prof. Robert de Dampierre. Na kolodvoru so pričakali francoskega poslanika predstavniki vseh naših uradov in oblasti. V imenu banske uprave ga je pozdravil pomočnik bana g. dr. Stanko Majcen, v imenu mesta, pa mu je v francoskem jeziku izrekel dobrodošlico župan dr. Adlešič. Z banovim avtomobilom se je nato poslanik odpeljal v hotel Union. Ob pol 11. uri je sledil uradni sprejem na banski upravi, nakar se bo poslanik podal h komandantu mesta in škofu dr. Rožmanu. Ob pol 2. pa bo slavnostno kosilo.

Boljševik izprašuje

London, 18. marca. AA. Reuter poroča: Litvinov je v svojem govoru Svetu Zveze narodov postavil vprašanje, če se bo res dovolilo Nemčiji, da bo ona prevzela hegemonijo nad vsem evropskim kontinentom. So ljudje, ki verujejo, da nemška ponudba o paktu nenapadanja za 25 let izvira iz ljubezni do miru, pri tem pa pozabljajo, da ravno lokarna pogodba, ki jo je Nemčija odpovedala, pomeni tak pakt. Zdi se, da hoče Nemčija razdeliti Evropo na dveje ali pa še na več delov, da bi dohila svobodne roke in delali z enimi proti drugim. Pokazati ji moramo, da naše obtožbe niso brez podlage in zato ne moramo istočasno povratek Nemčije v Zvezo narodov smatrati za doprinos k miru. Hitlerjevi predlogi so za sedaj pravi ekvivalent borbe proti narodom in državam, ki jih jaz zastopam. Brutalna prekinitev mednarodnih pogodb in zvenketanje s sabljo ne dajeja eni državi privilegija, da lahko celi Evropi diktira svoje pogoje in izbira države, s katerimi se bo pogajala. Pristasi miru imajo vsaj toliko pravice, da stavijo predloge o miru kot tiste države, ki kršijo pogodbe. Mi smo za splošno varnost vseh narodov v Evropi in smo odločno proti miru, ki pomeni vojno. Rusija bo sprejela vse obveze, ki jih bo predlagal Svex ZN.

Živel kralj Jurij

Atene, 18. marca. Narodni poslanec Rufos je objavil pismo, katero mu je poslal Venizelos pred tedne iz Pariza. Pismo je bilo oddano tik predno je Venizelos zbolel in se zelo navdušeno izražal o sedanjem stanju v Grčiji. Divši ministrski predsednik in vodja grških republikancev je svoje pismo zaključil z navdušenim vzklikom: »Iz globine duše kličem: »Živijo kralj Jurij II.«...»

Novi angleški predlogi za rešitev francosko-nemškega spora

Angleži nudijo vsakemu nekaj

London, 18. marca. Včerajšnji dan pogajanj ni kljub vsem naporom prizadetih držav prinesel jasnosti. Videlo se je neodoljivo stremiljenje Anglije, ki hoče na vsak način dobiti Nemčijo v London. Predsednik tega zasedanja, avstralski delegat Bruce je delal čisto v smislu angl. navodil. Velika večina članov Sveta je bila za to, da se Nemčiji prizna enakopravnost z ostalimi velesilami. Torej je Svet ZN Nemčiji v njeni prvi zahtevi, ki jo je stavila kot pogoj za svojo udeležbo pri pogajanjih, docela ugodil. Francija je stala odločno pri svoji zahtevi, da Svet ZN ugotovi kršitev lokarne in versajske pogodbe s strani Nemčije. K Francijo so bili solidarni zastopniki Male zveze. Položaj je bil včeraj tako napet, da je moral sam kralj Edvard VIII. posredovati osebno. Angleška vlada je izdelala posredovalni predlog za varstvo meje ob Renu. Pogodba, ki jo bodo lozadevno med seboj sklenile Francija in Belgija, pa mora biti taka, da bo k njej lahko pristopila tudi Nemčija. Zastopnik Francije Flandin pa je izjavil, da Francija vztraja pri svoji zahtevi, da mora Zveza narodov obsoditi Nemčijo zaradi kršitve pogodb, šele potem bosta mogli Italija in Anglija obljubljati jamstvo za mejo ob Renu. Iz

vsega poteka včerajšnjih pogajanj je razvidno, da si Anglija neomajno prizadeva, da bi Francijo osamila tako, da bi ta pristala na angleške predloge.

Tri angleške točke

London, 18. marca. o. Po zadnjih zaupnih vesteh iz londonskih političnih krogov s stališča Anglije in Francije do nemške kršitve lokarne pogodbe niso nič spremenila. Po današnjih pogajanjih se Angleži se zmeraj smatrajo, da so oni postavljeni za sodnika med Francijo in Nemčijo, in da se ne smejo postaviti ne na stran ene, ne na stran druge velesile. Francija pa misli, da sama najmočnejše jamči in varuje lokarno pogodbo. V sedanjem položaju pa potrebuje podpore. Za rešitev sedanjega nemogočega položaja, ki je nastal z vpadom Nemčije v Porenje sta dva načrta: Francosko-belgijski načrt predvideva udrnitev lokarne pogodbe. Nemške zahteve in nemške predloge je treba predložiti haškemu mednarodnemu sodišču.

Angleški načrt pa vsebuje naslednje točke: 1. Anglija in Francija morata predložiti haškemu sodišču vprašanje ali se francosko-so-

vjetska pogodba sklada z duhom in določili lokarne pogodbe.

2. Na obeh straneh Rena je treba ustvariti demilitariziran pas brez vojaštva, ki bo izključeval možnost spopadov.

3. Nemčiji je treba prepovedati gradnjo utrdb v Porenju, po drugi strani pa mora tudi Francija svoje utrjevanje omejiti in ga ne ojačevati. Dalje predvideva angleški načrt ustvaritev mednarodne vojaške kontrole v demilitariziranih pasovih.

Dejstvo pa je, da Francija ne bo pristala na nobene predloge in na nobena pogajanja, dokler se ne sporazumeje Belgija, Anglija in Francija.

Kdo bo govoril danes?

London, 18. marca. o. Na današnji popoldanski javni seji Sveta Zveze narodov, kjer bodo prvič prisotni zastopniki Nemčije, bodo govorili angleški, italijanski, poljski in danski delegat, torej sami taki, kateri so se zavezali za to, da Nemčija čim prej pride v London. V krogih francoske delegacije pa vztrajajo pri svoji stari zahtevi, da mora Svet Zveze narodov Nemčijo obsoditi, če ne, bo Francija šla do skrajnosti.

Odločilna bitka bo pri Desie pod neguševim osebnim poveljstvom

Zadnja obramba Adis Abebe

Addis Abeba, 18. marca. o. V zvezi z zadnjimi uspehi italijanskih čet na vseh abesinskih frontah je postalo jasno, da bo po zavzetju krajev in važnih postojank, ki leže na obrobju prave Abesinije in čuvajo pota, ki vodijo do prestolice, prišla na vrsto Addis Abeba sama. V zmedbi, ki vlada že od italijanske zmage na severni fronti med prestolnimi krogi, je prevzel vso iniciativo za obrambo Addis Abebe cesar sam. Ukrenil je vse potrebno, da prebivalstvo svojega glavnega mesta vsaj nekoliko toliko zavaruje pred napadi italijanskih čet. Velik del prebivalstva se je že izselil, tisti pa ki so ostali, mrzlično pričakujejo vsak dan, kdaj se pojavijo nad Addis Abebo italijanski bombarderji. Ta pojav ni več daleč, saj so komaj pred dobrim tednom italijanska letala vršila prve izvidniške poletne nad abesinsko prestolico. Abesinski poveljniški krogi imajo zanesljivo poročila o tem, da nameravajo Italijani v najkrajšem času bombardirati glavno mesto in tako zaslediti zmelo v srce Abesinije. Italijanski napad je treba pričakovati, kakor domnevajo, prihodnji ponedeljek. Pred tem

pa bodo Italijani izvršili več novih bombnih napadov na Quoram.

Odločilna bitka pri Desie

Addis Abeba, 18. marca. o. Po vseh zunanjih znakih sodijo poznavalci, da bo prišlo do odločilnega boja med Italijani in Abesinci v najkrajšem času. To bitko bo na abesinski strani osebno vodil cesar sam. Zaslužili hoče vso svojo avtoriteto, da vlije poguma svojim četam. V tej bitki bo prvič pod cesarjevim poveljstvom sodelovala tudi abesinska cesarska garda z vsemi svojimi oddelki. Garda je abesinska elita četa in jo smatrajo Abesinci za nepremagljivo.

Grozote vojne

Rim, 18. marca. »Agencija Stefani« poroča, da je italijanska vlada 9. marca poslala Društvu narodov protestno nolo, v kateri prikazuje zverstva Abesincev na skupino italijanskih delavcev, zaposlenih na severni fronti. Tega dejanja ni mogoče

prikazati kot borbo, temveč je to izrazito divjaški napad na neoborožene ljudi. Abesinci so nekatere od napadenih delavcev skopili, druge pa so na različne načine spali in iztaknili oči, ter posekali ude. Razen tega so streljali na nje z dum-dum-krogami, ki povzročajo strahovite rane. Ta zverinska dejanja niso redka v zadnjih 40 letih nad tujim in nad domačim življenjem v Abesiniji. Zaradi tega je jasno, da Abesinija ne more uživati nobene zaščite kulturnih držav.

Ubizniki plenijo

Addis Abeba, 18. marca. Inozemski dopisniki poročajo, da se na obeh abesinskih frontah čete upirajo, zaradi pomanjkljive prehrane in zaradi neprestanega bombardiranja italijanskih letal. Številni oddelki Abesincev zapuščajo fronte in ropajo po notranjosti. Veliko število ubežnikov iz armade rasa Mulugete, se približuje prestolici in vlada v njej zaradi tega velika bojazen. Te čete so tudi oplenile postajo nizozemskega Rdečega križa, misleč, da bodo v njej dobile živeža.

Nemška delegacija v Londonu

London, 18. marca. Sinoči je nemški delegat von Ribbentrop odpotoval na čelu nemške delegacije v London, da se udeležijo pogajanj pri zasedanju Sveta Zveze narodov. Z njim so odpotovali še naslednji člani delegacije: Heinrich Dierckhoff, načelnik zunanjega urada, dr. Ernst Voerman in von Schlieden, obadva poslaniška svetnika in pravna izvedenca. Dr. Wingen, načelnik gospodarskega oddelka v nemškem zun. ministrstvu, Paul Schmidt, dr. Ernst Boettlinger, Ribbentropov posebni izvedenec za tisk. Nemška delegacija se je nastanila v hotelu »Clifton«.

Berlin, 18. marca. Predno je Nemčija sprejela angleški predlog, da se udeležijo londonskih pogajanj, sta obe vladi izmenjali brzojavke, ki so razčistile položaj, že včeraz dopoldne je nemški zun. minister von Neurath poslal angleški vladi brzojavko, v kateri izraža pričakovanje Nemčije, da bo angleška vlada storila vse, da v pravem času omogoči

razgovore med velesilami glede nemških mirovnih predlogov.

Nato brzojavko je angleški zun. minister Eden poslal svojo, da bo angleška vlada storila vse, kar bi utegnilo omogočiti mirno rešitev trenutnih mednarodnih težkoč. Zaradi tega je nemška vlada mnenja, da so predlogi nemškega kanclerja dobrodošli, kakor so sleherni predlogi in da se je treba razgovarjati v času, ki je za to primeren.

London, 18. marca. Da pride Nemčija definitivno na zasedanje Sveta Zveze narodov, se je izvedelo sinoči ob 15.45, ko je predsednik zasedanja Bruce prebral brzojavko nemške vlade, da bo zastopal Nemčijo pri zasedanju Sveta von Ribbentrop. Zaradi tega so sklenili na seji, da bo do prihoda nemške delegacije lahko prisostvoval sejem nemški poslanik von Hoesch, ki pa je dejal, da nima v tem pogledu nobenih navodil od svoje vlade.

Smrtna nesreča pri Brezovici

Ljubljana, 18. marca.

Sinoči se je med Brezovico in Logom primečila huda avtomobilska nesreča, katere žrtev je postal carinski kontrolor Boje Andrej iz Planine. Ponoči okoli 23.45 je vozil sofer kneza Windischgrauca, po državni cesti v smeri iz Ljubljane proti Planini. Vozil je v hudem tempu. Sofer je bil spredaj pri volanu, carinik pa zadaj. Pri km 12.5 pri Logu pa je odpovedal volan in avto je z vse silo zdrčel v stran, kjer je zadel na prepih ob cestne kamne in še nato z vso silo v drevesa, rastoča ob cesti. Avto se je spredaj popolnoma razbil. Na kraju nesreče pa sta nezvestna obležala sofer in carinik.

O nesreči je bila takoj obveščena orožniška

postaja na Brezovici, ki je poslala tja patruljo, da je ugotovila dejanski stan. Na mestu je obležal mrtve carinski kontrolor Andrej Boje z razbito glavo. Soferja pa so hudo poškodovanega še zjutraj prepeljali v ljubljansko bolnišnico, kjer se bori s smrtjo.

Orožniška postaja je že danes dopoldne poslala na drž. tožilstvo kratko poročilo, ki pač še ne navaja, kako se je pravzaprav nesreča primečila. Drž. tožilstvo je odredilo za danes popoldne sodno obdukcijo trupla Andreja Boje, ki je bilo pripeljana v mrtvašnico na Brezovico. Pri pokopnem Boletu so našli večjo vsoto denarja. Pokojni Boje je bil drugače vreden in kolegialen carinik, ki je že več let služboval na Rakeku, odnosno v Planini.

Med temi tekmovanji bodo pomembno vlogo igrali natečaji za nove izume, ki bi mogli pripomoči k povečanju gospodarske neodvisnosti Italije od tujine.

Tekmovanja se bodo vršila v vseh italijanskih pokrajinah, zmagovalci teh pokrajin se bodo pa udeležili splošno-državnih tekmovanj v Rimu konec maja t. l.

Madrid, 18. marca. Pri včerajšnjih nemirih v Murciji so komunisti razrušili več hiš in ubili tri osebe. Požgali so 7 cerkva in magistrat. V Kadiksu, kjer trajajo nemiri že 14 dni, so včeraj komunisti zažgali škofijsko palačo.

Iz Belgrada

Belgrad, 18. marca. V finančnem ministrstvu, oddelku za proračun, se predlaga med ostalimi tudi proračun Dravske banovine. V zvezi s tem je prišel semkaj načelnik finančnega oddelka banske uprave v Ljubljani dr. Filip Orel.

Belgrad, 18. marca. Danes dopoldne se je zopet sestal plenum senata ter po izvršenih formalnostih takoj prišel na predes 5 konvencij, ki jih je le dni predlaga poseben, za to določen odbor. Konvencije so bile soglasno sprejete.

Belgrad, 18. marca. Na sinočni seji JNS je bilo določeno za mednarodno tekmo proti reprezentanci Montevidea, ki bo o Vel. noči v Belgradu, sledeče moštvo: vratarja Glazer in Spasić, branilci: Radovanović, Gizej, Matošić; krilski vrsta: Arsenijević, Gajer, Lehner in Lojančić; napadalna vrsta: Tirnanić, Vujadinović, Arganović, Sekulić, Zečević, Glišović in Božović.

Strelj v Bolgariji

Sofija, 18. marca. AA. Politična policija je izvedela, da se član centralnega odbora nezakonite bolgarske komunistične organizacije Peter Petrov skriva v neki hiši. Policija je takoj obkolila hišo in pozvala komunističnega prvaka, da se naj preda. Petrov se je pa z orožjem v roki skušal prebiti skozi policijo in je prišlo do streljanja. Petrov je bil ranjen. Policija je tako ujela enega najnevarnejših komunistov.

Svet Trinajstih

London, 18. marca. o. Danes bi se moral sestati Svet trinajstih, da o končnoveljavno odloči o sankcijah proti Italiji. Ta sesedanje pa je zaradi novih predlogov, glede lokarne vprašanja odložen in ne bo ta teden prišel na vrsto.

Goering za mir

Köln, 18. marca. Včeraj je imel v Kölnu pred ogromnim številom poslušalcev svoj volivni govor Goering. Temu govoru so prisostvovali najrazličnejše politične osebnosti, ter veliko število vojaških dostojanstvenikov. V svojem govoru je Goering dejal, da Nemčija ne želi vojne, temveč hoče v miru živeti. Glede nemških čet v Porenju, pa je rekel, da so tu in da bodo tu ostale. Nemci se hočejo z drugimi državami razgovarjati o miru, kar pa delajo na svoji zemlji, to ne briga nikogar.

Carnera poražen

Iz Philadelphie. Sinoči je bila boksarska borba med črncem Haynensom in bivšim svetovnim prvakom Primo Carnerom. Haynens je premagal Carnera v tehničnem nock outu v tretji rundi.

Koncert Trboveljskega Slavčka

Pred svojim odhodom v Prago na Mladinski glasbeni festival je nastopil Trb. Slavček v ponedeljek zvečer še pred ljubljansko publiko z istim programom, s katerim bo nastopil tudi v Pragi. To je bil obenem za koncertom ljubljanske Filharmonije oktobra lanskega leta šele drugi koncert, ki se je vršil v preurejeni Unionski dvorani in do zadnjega kotička zasedena dvorana je bila dokaz priljubljenosti in naklonjenosti, ki jo uživa zbor rudarskih otrok pri ljubljanski publiku. Gotovo je to, poleg Akademskoga pevskega zbora naš najpopularnejši zbor, čeprav je najmlajši tudi po postanku.

A če se spominjamo njegovih koncertov s prejšnjim let, ko je sprožila že prva pesem vihar navdušenja, ki je potem rasel od pesmi do pesmi, moramo odkritosrečno priznati, da se je letos opazila razlika proti prejšnjim koncertom: publika je ostala hladna. Sicer se je sem in tja ob kakih pesmi malo razgibala, a v bistvu je ostala neka hladna distanca med odrom in publiko prav do konca. To bi kazalo, da ni bilo vse tako, kot je prejšnje leto bilo, in zdi se mi naravnost potrebno, pomuditi se nekoliko pri vzrokih omenjenega dejstva, ker bi njejva politika tu ravno toliko škodovala, kot koristi odkritosrečna beseda.

Predvsem naj omenim, da Unionska dvorana, odkar je preurejena za kinematografske namene, ne more več odg. varijati koncertnim zahtevam glede akustike. Sedaj se je že ponovno pokazalo, da zveni glas na odru tako suho in ubito, da je enostavno nemogoče, da bi potegnil poslušalca za seboj z mehko, a polno vibracijo zvoka, ki je predpogoj za vsako uživanje ali sodoživljanje koncerta. In prav gotovo je to zelo vplivalo na reakcijo publike, čeprav se tega morda niti ni dobro zavedala.

Drugič pa izbira sporeda ni bila zelo posrečena, posebno če naj ta spored v Pragi v nečem smislu reprezentira jugoslovansko mladinsko zborovsko literaturo. Skoro so prevladovali uspanke in pesmi z nekoliko grotesknim besedilom, ki se menda po mnenju naših mladinskih pesnikov in komponistov najbolj

prilegajo otroški miselnosti. Sem štejejo pesmi: »Zlatoc«, »Blatni vasi«, Cirila Preglja, »Bendi-mačič Karla Pahorja«, »Očka poje uspanko« dr. Danila Svare, »Novica« Slavka Osterca, »Dva polže« Matije Bravničarja. Te pesmi so res dokaz, da je z enostavnimi sredstvi veliko težje nekaj lepega napraviti, in da lepa otroška pesem ni težka samo za pesnika, ampak še bolj za komponista. Besedilo namreč, navadno se samo šepajoče, je uglasbeno v zgoraj omenjenih primerih večinoma — naj bo oproščeno izrazu — tako rokodelsko, brez vsake božanske iskric, brez smisla za res lepo mladinsko pesem, da vse skupaj ni moglo zgostiti učinka na publiko, ki je ostala pri vsem tem čisto hladna. Kar vidno pa se je zganila ob pesmih, ki imajo res nekaj muzike v sebi: n. pr. ob lepi istrski nari-caljki »Čače moje« Ivana Matetića Ronjgova, ob »Zelenem Juriju« Matije Tomca, ob »Jurjevi« Vasilija Mirka in Adamičevi »Uspavanki«. Osterček »Kvartet«, znan že iz prejšnjih koncertov, je delan skoro izključno v neštativnem slogu in s tem prepušča glavni poudarek satiričnemu besedilu Krylovljeve basni. Srbe sta zastopala Milojević s poletno impresijo »Letnji pljusak« in Mokranjac s pesmijo »Pasar živinec«, ki ji je bila dodeljena častna vloga, kot svoj čas slavni »Miski«, pri koncertih Glasbene Matice. Sredi sporeda je zapela mala solistka Rezika Koritnikova z nežnim, a res lepim in čistim glasom tri samospeve s klavirjem: mehko lirčno Kogojevo pesem »Ko smo spalili«, od Adamiča ljubko »Uspavanko« in še »Slanico«, ki pa pot pesem »Sestrica« za zbor ni posebno prepričljiva. Sledila sta še dva samospeva: Vodopivčev »Pojdimo spat« in Osterčeva »Novica«. Klavirsko spremljavo je opravil g. Svava s polnim razumevanjem svoje naloge.

Vodji zbora g. Suligoj gre za njegovo idealno in pošteno delo vse priznanje. Paziti bi moral le, da ne zaidejo otroška grla v preveč mehanično petje, kar je pri pogostih vajah otrok nevarno. Naj jim odkriva vedno znova lepote petja in pesmi, saj imajo sveže glasove in tanka ušesa, in v tem smislu jim želimo vsi uspeha v Pragi.

Radi gospodarske nesreče - v smrt

Pred leti se je zastrupila žena, danes se je obesil mož.

Maribor, 17. marca.

Danes dopoldne je našel stanovanjski pod-najemnik v Vojašniški ulici št. 10 svojega gospodarja, 63 letnega Franca Klajnskega, obešenega v kuhinji. Visel je na podbojih kuhinjskih vrat, dva metra od tal. Naglo je obešenca odre-zal ter poklical sosedo, ki so obvestili reševalce in policijo. V kratkem času je že prišla pomoč in pa policijska komisija, katero je vodil vodja kriminalnega oddelka nadzornik Cajnk in v kateri je bil mestni zdravnik dr. Novak. Pa niti reševalci niti zdravnik niso mogli obuditi obešenca več v življenje, ker je že predolgo visel. Komisija je ugotovila smrt ter odredila prepeljavo trupla v mrtvašnico na Pobrežje. — Tragična smrt starega moža je v zvezi z njegovi gospodarskim propadom. Pred leti je bil

Franco Klajnskega bogat gostilničar in pekovski mojster pri Sv. Jurju ob juž. žel. Tam je vse svoje imetje prodal ter se preselil v Maribor. Ob Dravi, v Vojašniški ulici 10 si je kupil hišo, v kateri je bila gostilna in pekarna ter je nadaljeval svojo obrt. Dočim je na deželi dobro uspeval, je v mestu začel gospodarsko nazadovati. Pridružili so se še domači prepirci in tako je slo gospodarstvo vedno bolj rakovo pot. Pred nekaj leti se mu je zastrupila žena, izpila je steklenico lisola in ji tudi zdravniška pomoč ni mogla rešiti življenje. Zapustila je soproga in osem otrok, od katerih so bili samo nekateri preskrbljeni. Ta nesreča je na moža še bolj vplivala. Končen udarec mu je zadala sodnijska prodaja njegove hiše, ki se je izvršila pred nekaj ducet. Izgubil je vse imetje in tako je v obupu poiskal nesrečni izhod — smrt od lastne roke.

Spominska akad. prostovoljcev

Ljubljana, 18. marca.

Sinoči so priredili v veliki dvorani Kazine spominsko akademijo prostovoljci okrajne organizacije Zveze vojnih prostovoljcev. Brez velike reklame se je ob tej priliki zbrala v Kazini vsa ljubljanska elita, zlasti številni so bili vojaški dostojanstveniki. Med odličniki smo opazili markantno postavbo divizionarja g. Nedeljkoviča s svojim pomočnikom generalom Ivanovičem in načelnikom gen. štaba polkovnikom Kellerjem. Kr. bansko upravo je zastopal direktor g. Hubad, akademije se je dalje udeležil tudi podban dr. Majcen, rektor univerze dr. Samec, vsi ljubljanski konzuli, mesto je zastopal podžupan dr. Ravnihar, apelacijsko sodišče v. s. s. dr. Juvanc, advokatsko zbornico dr. Zirovnik in zdravniško dr. Meršol. Številno pa so bile zastopane tudi vse ostale organizacije in ustanove. Vso to zbrano elito je v lepih besedah nagovoril predsednik Jeras, posebej pa je izrekel dobrodošlico francoskemu in CSR konzulu in pod-polkovniku Lovriču.

Program akademije, ki smo ga že objavili, je bil dokaj pester ter izredno posrečeno izvajan.

Poizkus nesreče na Marijinem trgu

Ljubljana, 18. marca.

V prvih popoldanskih urah so imeli pa-santi Marijinoga trga priliko opazovati raz-burljiv dogodek, ki se je le slučajno končal brez večje nesreče.

V smeri proti magistratu je vozil neki voz-nik z velikimi tovornimi vozovi. Od zadaj pa je v istem času privozil tramvaj, katerega voz-nik najbrž ni opazil, ali pa ni imel dovolj pro-stora, da bi vozil bolj na desni strani. Bodisi temu tako ali tako, tramvaj se je zaletel od zadaj v voznika. Sila, s katero je tramvaj za-vozil v voz, je bilo tolika, da se je voz prevrnil, z njim vred tudi konj, padel pa je seveda tudi voznik. Tramvaj se je moral takoj ustaviti in na mah je bilo okrog mesta vse črno ljudi, med njimi tudi stražnik, ki je beležil imena in po-pisoval dogodek.

K sreči niso ugotovili nikjer nobenih po-skodb, če izvajamo prave, ki jih je dobil voz-nik, neznatno pa je bil poškodovan tudi konj. Konja so morali vzdigovati precej dolgo in bi voznik sam tega ne zmogel, če bi mu ne po-magali postrežki. Dogodek sam pa je zopet pokazal, da je v Ljubljani doma res brezmejni firbec...

Radio in Planica

Prireditvam v Planici je prisostvovalo, kakor smo že poročali, okrog 15.000 ljudi. Nič manjše število pa gotovo ni bilo onih, ki so spremljali potek tekmovanja v Planici pri radiu. Naši radio-oddajni poslali v priznanje pa moramo ugotoviti,

da je bil tokrat prenos iz Planice brezhiben. Ra-dio-postaja se je potrudila, da je popravila slab v-lis, ki ga je navadno dosedaj napravila s sport-nimi reportažami. Oficielni del prireditve, v ko-likor je obsegala otvoritev in blagoslovitev ska-kalnice, je reportiral ing. Pengov. Skoke pa je prikazoval radio-poslušalec v besedi Drago Ullaga, naš dobro športni znanec, sedaj prof. gim-nastihe v Splitu. Reportiral je skoke tako plastično in nazorno, da so tudi poslušalci ob aparatih za-drževali dihanje, kadar so posamezni skakači pla-vali po zraku. Splošno pravijo radio-poslušalci, da je Drago Ullaga s svojo nedeljsko planiško-repor-tažo dokazal, da spada med naše najboljšie sport-ne radio-speakerje.

Prvi inozemski glasovi o Planici

Dunaj, 17. marca.

Pod naslovom »Bradl spring 101 Meter weil Weltrekord« poroča »Neues Wiener Tagblatt« o Planici sledeče: Senzacionalni meeting letelcih mož na orjaški skakalnici v Planici je prinesel tudi pričakovane senzacionalne rezultate. Prvič se je posrečilo tu prekorčiti 100-metersko znamko, Bradl je izpeljal skok 101 m dolg. To je nepojmljiv uspeh. Sledite mu dva Avstrijca: dr. Harold Reindl, ki je šele pri 98 metrih zaključil svojo fantastično vožnjo po zraku in Franc Aschenwald, ki je skočil 96 m.

Obširno pišejo o Planici tudi drugi inozemski listi, kakor n. pr. »Grazener Tagespost«, ki je posvelila Planico celo stran, dalje »Neue Freie Presse«, »Völkischer Beobachter« in ostali najbolj in-formirani dnevniki. Vsi listi so si edini v tem, da je Planica nekaj, česar dosedaj še nikdo nikjer drugje ni dosegel.

Čudna usoda zasleduje priče Markuzzijevega procesa

Enemu se je ubil sin, drugi je utonil mož, tretjemu je zgorelo imetje.

Maribor, 17. marca.

Lansko jesen je vzbujal izredno pozornost Maribora in okolice slučaj bratov Ivana in Jožefa Markuzzi in Mihaela Zemljiča. Radi nepojasne-nega zločina, ki se je pripetil v Bačkovi pri Sv. Benediktu v Slov. gorah po prevratu, ko so našli v benediškem gozdu truplo ubitega človeka, ka-terega ni nihče prepoznal, so prišli v ječo oba brata Markuzzi in njun sosed Mihael Zemljič. Naprej je bila preiskava proti njim ustavljena, drugič so bili radi pomanjkanja dokazov oprošče-ni, tretjič je pa mariborska porota vse tri leta 1926. obsodila na smrt. Pomiloščeni so bili na do-smrtno ječo, katero so prestajali v mariborski kaznini. Glavne obremenilne priče proti obso-jencem so bile kovač Geček, viničarka Liza Kova-čičeva in posestnik Franc Kurnik, katerega brat je bil svoječasn sam osumljen istega zločina ter nekaj časa celo zaprt, kmalu potem, ko so ga za-radi pomanjkanja dokazov izpustili, pa je umrl. Na prizadevanje zagovornika vseh treh obsojencev dr. Komavilja je bila lansko leto dovoljena zopet obnova procesa, ki se je vršil jeseni. Vsi trije so bili sedaj oproščeni in je nova razsodba mariborskega velikega senata vzbudila veliko odobra-vanje. Tudi pri tem obnovenem procesu so igra-le važno vlogo vse tri glavne obremenilne priče kovač Geček, Liza Kovačičeva in Franc Kurnik. Le da je zagovornik zbral toliko protidokazov, da

je bilo mogoče vse njihove izpovedbe zavrniti, daši so vsi trije vztrajali odločno pri istih izjavah, ka-kor so jih podali leta 1926 pred poroto.

Odkar se je proces končal in so vsi trije ne-kdaj obsojenci na svobodi, se je dogodilo nekaj tragičnih nesreč, ki so vzbudile po celi okolici Sv. Benedikta v Slov. gor. splošno pozornost. Vse ne-sreče so namreč po vrsti zadele glavne priče, ki so v Markuzzijevem procesu igrali tako vlogo. Začelo se je najprej pri kovaču Gečku. Njegov sin se je peljal po novi cesti iz Gor. Radgone. Sredi ceste je padel s kolesa ter obležal mrtev v razbito lobanjo. Nato je nesreča obiskala rodbino Lize Kovačičeve. Njen mož je hotel potegniti vedro, ki mu je padlo v studenec, v katerem izvira sla-tina pri Ivanjeh. Spustil se je v studenec, v ka-terem je bilo vode samo nekaj pedit, po lestvi. Ker ga ni bilo nazaj, so šli ljudje pogledat ter ga našli na dnu mrtvega. Zadušili so ga oglikovi plini, ki se zbirajo na dnu studenca. — Usodna serija s tem še ni bila zaključena. Sedaj je zadela nesreča posestnika Franca Kurnika. Te dni mu je ogenj uničil celo imetje — hišo z gospodarskim poslopjem in hlevom ter mu povzročil veliko ško-do. Kakor omenjeno, so te nesreče, ki so po vrsti zadele vse tri glavne obremenilne priče iz Mar-kuzzijevega procesa, vzbudile v celotni okraju ogromno pozornost. Gotovo je le nesrečen slučaj, da so bili prizadeti s tragičnimi dogodki prav omenjeni trije ljudje, ljudska domišljija pa si take udarce razlaga pač po svoje.

18 mesecev za požigalca na Barju

Ljubljana, 18. marca.

Glavna razprava proti barjanskemu požigalcu Ivanu Štruklju je večeraj trajala od 8.30 zjutri pozno zvečer z večjim opoldanskim odmorom. Zasižanih je bilo do 12 prič, ki niso mogle bistveno obreme-nilnega izpovedati proti obtožencu, marveč so na-važale za obtoženca značilne postranske indicie. Priče so označile obtoženca deloma za nekoliko duševno zaostalega. Druge zopet so poudarjale, da je bil obtoženec drugače marljiv in delaven, bil pa je v vase zakrknjen in potuhnjjen. Pri gašenju je zlasti z veliko vnemo sodeloval pri brigadni, na-sprotno mu niso dala druga, bolj nevarna ga-silska dela. Načelnik barjanskega gasilskega dru-štva Ivan Vrbin in podnačelnik France Jemec sta med drugim povedala, kako so ljudje na Barju za-čeli obtoženca sumiti požigov. Ko je, tako je po-vedal Jemec, 30. novembra lani gorelo pri Mariji Kadunčevi na Knezovem štrahunu, je priča Štruklju pripomnil: »Oh, lep kozolec. Komaj leto stojiš! Škoda te je!« Obtoženec pa je smehljivo odvrnil: »Sedaj je vaš kozolec na vrsti.« Pričo so te be-sede silno poparile in že je dvignil roko, da bi ob-toženca začopil.

Priča Fujan star., kroviški mojster, je o obto-žencu podal laskavo svedečev. Bil je pri njem kot krovca marljiv, zvest in dober delavec. Obtoženec je na popoldanski razpravi popolnoma spremenil svojo taktiko. Dopoldne je zahteval zaprisego važ-nih prič, popoldne se je odrekel le pravice, ironi-čno pristavljajoč: »Saj nima pomena. Njim ver-jamete, meni ne. Je vseeno!«

ŠKOF DR. ROZMAN O AMERIŠKEM DIJASTVU.

Ljubljana 18. marca.

V verandni dvorani hotela Union je mel sinoči predavanje ljubljanski škof dr. Gregorij Rozman in sicer o življenju ameriških Slovencev s posebnim ozir na slovensko dijaštvo v Ameriki. Pri-reditev je pripravila »Danica« predvsem za dija-štvo, ki je dvorano napolnilo do zadnjega kotička. Ko je vstopil škof v dvorano, ga je mladina burno pozdravila, v imenu »Danice« pa mu je iz-rekel pozdrav in zahvalo, da se je vabilu na pre-davanje odzval, predsednik »Danice« Novak.

Z njemu lastno zanimivostjo je nato škof ori-sal življenje in udeleževanje slovenskega ame-riškega dijaštva ter vse, kar je s tem v zvezi. Po govoru, za katerega je žel visok predavatelj pri-znanje z navdušenim aplavzom, je bil predvajen še film o slovensosti ob priliki odkritja Baragovega spomenika.

Ob zaključku se je predsednik »Danice« Novak škofu ponovno zahvalil za krasno uspešno pre-da-vanje.

Državni tožilec je zahteval najstrožjo kazen in vzdrževal obtožbo v nie polnem obsegu. Po kratkem govoru drž. tožila je senatni predsednik vprašal obtoženca: »Imate še kaj pripomniti?«

Obtoženec nevoljen: »Bo kmalu vse končano?«

Nisem kriv.

Po daljšem posvetovanju je bila ob 18.45 raz-glašena sodba.

Ivan Štrukelj je kriv zločina treh požigov in sicer: a) 13. novembra lani pri posestniku Iv. Dre-melju na Rudniku; b) pri posestnici M. Završkovni na Knezovem štrahunu 30. novembra in c) istega dne istotam pri Mariji Kadunčevi in se obsodi na 1 leto in 6 mesecev strogega zapora. Zaradi po-manjkanja dokazov v smislu §-a 280 k. p. na se po-polnoma opravi od obtožbe glede ostalih 18 po-žigov.

Sledilo je kratko utemeljevanje sodbe. Ta je občinstvo, zlasti mnoge Barjane močno presene-tila. Tudi obtoženec je kar strmel in bulil pred se in dolgo ni mogel priti do sapa. Ko mu je pre-sednik podal pravni poizki, ko ga je vprašal, če sprejme sodbo ali se prižoki, je med smehom ob-činstva pristavil: »Če se prižokim, bom še več do-bil.« Naposled je prijavil revizijo in priziv zaradi krivde in kazni. Isto je storil drž. tožilec.

Smrtna žrtev cestnega karambola

Ljubljana, 18. marca.

V nedeljo zvečer je prišlo pred Leoniščem do prometne nesreče, ki je bila sicer razburljiva, pa vendar najbrž ni nikdo pričakoval, da bi zahtevala smrtno žrtev.

Po Zaloški cesti je privozil z motornim kole-som Ljubljancin Vital Seunig. Pred Leoniščem se je zaletel v kolesarja-vojača Sliviča Josipa. Trče-nje je bilo tako silno, da je Slivič odletel s kolesa in obležal nezavesten. Ponesrečenega vojaša so pasanti, ki jih je bilo ob času nezgode precej, pre-neli v Leonišče, pozneje pa ga je vojaški avto-mobil prepeljal v vojaško bolnišnico. Kljub skrbni negi in prizadevanju zdravnikov, da ga ohranijo pri življenju, Sliviča niso mogli več spraviti k za-vesti. Le od časa do časa se je zavedal, a je v po-nedeljek poškodbam podlegel.

Kakor rečeno, je bilo ob času nesreče na cesti več ljudi, ki jih je policija deloma tudi že zaslila. Po pripovedovanju treh prič se je imel Seunig sre-čati s tramvajem, kateremu se je izognil na levo stran. Pri tem pa je zadel v Sliviča, ki je vozil v smeri iz mesta proti Mostam. Seunig je bilni Sl-i-viča ob ograjo, ki je postavljena na tisti strani ce-ste. Policija s preiskavo še nadaljuje

Drobiž iz domovine

Krvava bitka s tihotapci

V soboto ponoči je prišlo na avstrijsko jugo-slovanski mejni do krvave bitke med večjo skupino tihotapcev in našimi obmejnimi stražami. Na tem delu meje se kljub strogim varnostnim meram še vedno vrši široko razpredeno tihotapstvo s saharinom, vžigalniki, cigaretnim papirjem, igralnimi kar-tami in slinčnimi stvarmi. Obmejne straže so že dolgo opazovale in zasledovale večjo skupino ti-hotapcev, ki so se s takimi posli ukvarjali kar na debelo. V soboto zvečer je straža financarjev, po-množena z orožniki, napravila zasado in med Pe-tančji in Tišino pričakovala tihotapce. Pozno v Noč, že proti jutru, se je začel preko Mure približevati naši meji čoln, na katerem je bila večja skupina tihotapcev s težko natrpanimi nahrbtniki. Ko so tihotapci začeli stopati na suha tla, so jih stražniki pozvali, naj se predajo. A tihotapci so se podali v beg, nekateri od njih so poskakali nazaj v čolne, drugi so pa kar z nahrbtniki poskakali v vodo in plavali po rekli na nasprotno stran. Graničarji so začeli za njimi streljati, prav tako pa so streljali tudi tihotapci s čolna. Vsem tihotapcem, ki so sko-čili v čoln, se je beg posrečil in so izginili brez sledu, le dva so stražniki ranili in prijeli.

Ko je nastopil dan, pa so stražniki zaplenili veliko količino tihotapskega blaga, ki so ga mo-rali tihotapci odložiti, ko so se spustili v beg. Našli so 80 kg saharina, več tisoč vžigalnih kamenčkov, mnogo vžigalnikov ter večje število igralnih kart. Eden od tihotapcev, ki se je hotel rešiti z begom preko reke, je dobil strel in utonil v Muri. Areti-rana tihotapca sta izdala imena ostalih tihotapcev, tako, da bo oblastem precej lažje ugotoviti, odnosno prijeti tudi ostale tihotapce. Finančne oblasti so kaznovali tihotapce z globo preko dveh milijonov dinarjev, povrh tega pa bo moral vsakdo od njih presedeti še eno leto. Ugotovili so tudi, da je bilo več tihotapcev, ki so s čolnom pobeželi na Avstrijsko stran, težko ranjenih in se zdravijo sedaj v bol-nišnici v Radgoni.

Sprla sta se in obgrizla

Sodišče v Slavovski Požegi je te dni obsodilo dva železničarja, ki sta se pred časom pri igranju biljarda v kavarni sprla, se nato spopadla in grizla drug drugega, da sta oba zadobila težje poškodbe.

Dva prijatelja sta imela običaj, da sta ob vsakem prostem času zabavala z igranjem biljarda. Čeprav je ta igra precej mirne narave, sta se spo-rekla in začela psovati. Ker s tem sporom še nista spravila z dnevnega reda, sta preizkusila svojo

moč rokami. Tudi pri tem se ni prišlo do nikake odločitve. Drug na drugega sta planila in preizku-sila naposled ostrino svojih zob. Prvi je tovarišu odgriznil nos in ga ogrizel po licu in vratu, drugi pa je nasprotniku odgriznil kar cel kos mesa z lica, zraven mu je pa razbil spodnjo čeljust. Ta vzja-jemnost je bila sedaj tudi razlog, da sta se oba železničarja znašla pred sodiščem istočasno kot tožitelja in tožence. Sodišče pa ni moglo nič dru-gega, kot da je oba spoznalo krivim in ju obso-dilo vsakega na nekaj mesecev ječe.

Smrtna žrtev borbe za boljše cene

Pretekli teden se je vršil velik živinski se-jem v Ivančgradu pri Zagrebu, ki se je vršil seveda tudi v znamenju akcije »Gospodarske sloges«, ki skuša dvigniti prodajno ceno živini. Na sejem je prišel tudi neki zagrebški mesar s svojim pomočnikom in začel barantati s kme-tom za tele. Za ceno se s kmetom ni mogel po-goditi, nakar se je mesar začel pripraviti. Pre-pir je opazil tudi krajevni poverjenik »Gospo-darske sloges«, stopil mednje in se je seveda po-egnul za kmeta. To je mesarja in njegovega pomočnika tako razljutilo, da je pomočnik po-egnul mesarški nož in ga zabodel poverjeniku v prsa. Poverjenik je bil na mestu mrtev. Umor je kmete tako strašno razburil, da so hoteli kar na mestu samem obračunati z morilecem in ga raztrgati. Vsi mesarji, ki so bili na sejmu, so se morali naglo poskriti po hišah da jih ne bi doletela kmetska pest. Šele žandarmerija je napravila red in morila aretirala.

Kmet odkril temelje stare cerkve

Vvasi Koretini pri Gnjljanah v Srbiji so bili pred nekaj dnevi odkriti temelji cerkve, o kateri sodojo, da je zelo stara. Pravijo, da je do odkritja prišlo na zelo slučajen način. Nekemu tamošnjemu kmetu se je sanjalo, da se mu je prikazal angel in mu povedal, da se na njegovem posestvu na-haja zakopana stara cerkev, katero je treba odko-pati. Spopetka se kmet nikakor ni mogel odločiti za kopanje, ko pa se mu je angel ponovno prika-zal, je svoje sanje razložil sosedom in šel nato z njimi na delo. In v resnici je kmalu na mestu, ki mu je bilo v sanjah naznačeno, v globini petih metrov odkril temelje cerkve. Poleg tega je kmet našel tudi marmorno ploščo, na kateri je bil vre-zan napis z letnico 1659.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, sredo, 18. marca: Ciril Jer.
Jutri, četrtek, 19. marca: Sv. Jožef.

Lekarne. Nočno službo imajo: mr. Bakaršič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva cesta 20, in mr. Gartus, Moste.

Kaj bo danes

Predavalna miner. instituta: Ob 7 predavanje g. Frida Lenarda o vzgoji špaličnega drevoja.
Filharmonična dvorana: Ob četrtn na 7 javna produkcija drž. konservatorija.

S. L. Slavija. Drevo ob 20 v klubskega lokalu pri Marinku zelo važen sestanek za prvo rezervno in juniorsko moštvo. Istotam se vrši ob 21 tudi odbojka seja, ki je obvezna za vse odbojke!

Opozorjamo na nocojšnjo produkcijo državne konservatorija, ki bo ob 18.15 v Filharmonični dvorani. Na sporedu so klavirske skladbe ruske literature, ki jih izvajajo gojenci prof. Janka Ravnika. Vstopnica je proti nakupu sporeda, ki stane 2 din in se dobi v knjižarni Glasbene Matice.

Koncert domačih slovenskih umetnikov bo v petek 20. t. m. zvečer v Filharmonični dvorani. Ta dan nastopita violinist Karlo Rupel in pianistka Zora Zarnikova. Izvajata dela skladateljev Mozart, Bach, Kogoj, Škerjanc in Beethoven. Vstopnice v knjižarni Glasbene Matice.

Šiškarji! Sadržarska in vrtnarska podružnica za šiško priredi strokovno predavanje nocoj, 18. t. m., ob pol 8 zvečer v šoli. Interesenti vabljani!

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

DRAMA

Začetek ob 20

Sreda, 18. marca: »Tuje dete«. Red. A.

OPERA

Začetek ob 20

Sreda, 18. marca: »Faust«. Red Sreda.

MURKOVA PROSLAVA V LJUBLJANI

Jugoslovansko-čehoslovanska liga proslavi 75 letnico univ. prof. dr. Matije Murka, emerit. prof. praške Karlove univerze, predsednika Slovenskega instituta v Pragi, itd. itd. v petek 20. marca 1936 ob 18 v Zbornični dvorani univerze Kralja Aleksandra I. v Ljubljani.

Proslava obsega sledeče točke: Uvodne besede (govori dr. Egon Stare, predsednik Jugoslovanske čehoslovanske lige v Ljubljani); pozdrav rektorja univerze prof. dr. Maksa Samca; predavanje o čehoslovansko-jugoslovanskih kulturno nacionalnih stikih, posvečeno prof. dr. Matiji Murku, kot enemu najzaslužnejših delavcev na polju čehoslovansko-jugoslovanskega zblizanja (predava univ. docent dr. Václav Burian).

J. AKAD. DRUŠTVO KRANJ

Vljudo vas vabimo na ogled umetniške razstave Mihe Maleša, ki se nahaja v dvorani Stare pošte v Kranju. Otvoritev razstave bo dne 19. t. m. (na Jožefovo), otvori jo

Miha Maleš: Lastni portret

dr. Rajko Ložar iz Ljubljane. Razstava bo odprta od 29. marca ob 11. uri. Obenem vas vabimo, da se udeležite predavanja dr. R. Ložarja »O umetnosti Mihe Maleša«, katero bodo pojasnjevali skioptične slike. Predavanje se vrši pod okriljem Ljudske univerze v gimnazijski telovadnici 21. marca ob 20. uri.

Radio

Programi Radio Ljubljana:

Sreda, 18. marca: 12. Skladbe A. Kotelbeja (plošč.). — 12.45 Vremenska napoved, poročila. — 13. Napoved časa, objava sporeda, obvestila. — 14. Vremensko poročilo, borzni tečaj. — 18. Mladinska ura: Obisk v Završniški elektrarni (g. prof. Niko Kuret). — 18.40 Pogovor s poslušalci. — 19. Napoved časa, vremenska napoved, poročila, objava sporeda, obvestila. — 19.30 Nac. ura: Naša država — nahajališče praelovska (dr. Boris Zarnik). — Zagreb. — 20. Preno koncerta iz Maribora. — 22. Napoved časa, vremenska napoved, poročila, objava sporeda. — 22.15 Operetna glasba (Radijski orkester). — Konec ob 23. uri.

Drugi programi:

Sreda, 18. marca: Belgrad: 19.30 Vokalni koncert. — 20.20 Odlomki iz Wagnerjeve opere »Tristan in Izolda«. — 21.10 Jazz. — Belgrad 11.35 Narodne pesmi. — 14. Jugoslovanska umetnost: Predavanje g. Manolovića o obisku v ateleju kiparja Rosandića. — Zagreb: 20. Preno koncerta iz Maribora. — 22.10 Pihal. — 23.40 Stari Dunaj. — Budimpešta: 19.30 Budimpeštanski koncertni orkester. — 20.10 Izra. — 22.10 Plošče. — 23.10 Ciganska glasba. — Trst-Milan: 20.35 Catalanijeva opera »La Wally«. — Rim-Bari: 17.15 Frescobaldijeva skladba. — 20.35 Zbor. — 21.10 Izra. — 21.45 Pester večer. — 22.30 Plesna glasba. — Praga: 19.30 Puccinijeva opera »Madame Butterfly«. — 20.40 Kino orgle. — 21.20 Živali v glasi. — 22.15 Plošče. — Brno: 19.35 Pihala izvajajo cerkveno glasbo.

Polijska racija

Ljubljana, 18. marca.

V ponedeljek je ljubljanska policija izvršila obširno racijo po vsem mestu. Varnostni organi s pripeljali na policijsko upravo veliko število brezposelnih, ki vedno trumoma prihajajo v Ljubljano in iščejo tukaj zatočišča. V mestu je namreč mnogo več prilike za beračenje in razne druge nedovoljene posle. Radi tega hoče uprava policije me-

Uspešen boj proti jetiki

Z občnega zbora protituberkulozne lige v Ptuj

V nedeljo 15. marca t. l. je imela protituberkulozna liga v Ptuj v mestni posvetovalnici svoj redni občni zbor ob neprevlekljem zanimanju članstva in občinstva, ki je na galeriji posvetovalnice moglo prisostvovati občnemu zboru. Glavni predmet vseh referatov na občnem zboru je bil seveda protijetiki dispanzer v Ptuj, ki je bil prav na pobudo lige ustanovljen. Po pozdravnih besedah predsednika lige dr. Stuhca sta sledila referata tajnika lige g. Vadjnala in blagajnika g. Milica.

Iz poročila tajnika je bila čuti tožba zaradi slabega ali nikakršnega zanimanja širše javnosti za protijetiki delo. Delovanje protijetikega dispanzera v Ptuj pa otežuje njegova razcepljenost, saj se vrše klinične preiskave bolnikov v ambulatoriju OUZD v Ptuj, rentgenološke preiskave v ptujski bolnici, bakteriološke preiskave pa v pretežni večini v ruskem sanatoriju za pljučno bolne v Vurbergu pri Ptuj. Zato je slej ko prej potrebno, da si liga za izpolnitve svojega dispanzera preskrbi finančnih sredstev; za ta namen je tudi banska uprava obljubila svojo pomoč. Kakor je na eni strani brezbriznost do prizadevanj protituberkulozne lige v Ptuj velika, tako je na drugi strani značilna poživljenost ptujkega delavstva, ki si redno od svojega bednega zaslužka odtrga delež za ligo. Na koncu svojega poročila je tajnik pozval vse, naj čim intenzivneje propagirajo idejo protijetikega dela in vse svoje moči posvetijo za doseganje njegovih smotrov.

Stanje blagajne je ugodno. Največji doporniki lige so bili Osrednja protituberkulozna liga v Ljubljani, ki je dala 10.000 din, OUZD v Ljubljani 7000 din, ptujka občina 13.000 din, občina Sv. Urban 1000 din, trdkri Paul Pirich in J. Reinhard po 1200 din. Vse to bo pa komaj zadostovalo za kritje najpotrebnejših izdatkov lige za vzdrževanje dispanzera. Ker pa je osamosvojitve dispanzera za njegovo uspešno delovanje skrajno potrebna, bo treba v bodoče napeti vse sile, da se temu primerno dohodki in prispevki lige povečajo.

Zelo zanimivo je bilo poročilo čet-zdravnika dispanzera v Ptuj dr. Okolokulaka. Iz njego-

vega poročila je razvideti, da se je jetika v ptujskem okraju močno razširila in da je bil dispanzer že nujno potreben. Delokrog dispanzerja pa ni le ptujski okraj z nad 80.000 prebivalci, temveč deloma tudi ljutomerski okraj in okraj Smarje pri Jelšah. Prvotno je bilo določeno, da mora dispanzer poslovati 2 krat na teden po dve uri, toda že prvi dnevi poslovanja so pokazali, da bo treba število poslovnih ur povečati in v resnici se je delalo dvakrat na teden po 5 do 6 ur. Od 1. avgusta 1935, ko je začel dispanzer poslovati, do 1. marca 1936 je bilo v dispanzerju izvršenih 976 pregledov. Popolnoma pregledanih je bilo 41 družin s 137 družinskimi člani. Od prvih pregledanih je bila v 45 slučajih ugotovljena odprta tuberkuloza, 6 slučajev tuberkuloze grla, 250 slučajev zaprte tuberkuloze in 10 slučajev tuberkuloze kosti in zlez. Rentgenskih pregledov je bilo izvršenih 221, pregledov sputuma 236, krvi 440. Pneumotorax je bil napravljen v 103 slučajih, tuberkuloznih reakcij je bilo napravljenih 388. Z dovoljenjem ban. zdravnika dr. Stuhca je bila pregledana šolska deca na ljudski šoli v Vurbergu, ki ima 254 učencev. Vsem je bila napravljena tuberkulinska proba in nekateri učenci so bili prevzeti v opazovanje. Skupno je torej bilo izvršenih 1230 pregledov. Bolniška sestra dispanzerja je napravila 20 obiskov bolnikom na njihovem domu in pri tem ugotovila naravnost strašne razmere, v katerih živi večina bolnikov. Boda in siromaštvo se je našlo skoro povsod, v mnogih primerih se je sestra prepričala, da bolnik z odprto tuberkulozo spi skupaj z otroci. Ni se čuditi, da se jetika v takih razmerah vedno bolj širi. Za kratko delovanje dispanzerja so znani grozni prizori, ko cele družine od tuberkuloze izumirajo. Pomagati se ni dalo, ker je bilo že prepozno. Iz povedanega sledi jasno, da je borba proti jetiki naša sveta dolžnost. Na koncu svojega poročila je dr. Okolokulak pozval ponovno vse, naj sodelujejo v boju proti jetiki.

Po poročilu dr. Okolokulaka, ki je bilo zelo toplo sprejeto, so sledile volitve novega odbora. V glavnem je bil izvoljen ponovno stari odbor z dr. Stuhcem na čelu.

Brata na zatožni klopi

Celje, 17. marca

Pred malim senatom celjskega okrožnega sodišča sta se danes zagovarjala 23 letni pos. sin Moškon Ivan iz Koprivnice, in njegov 22 letni brat Moškon Franc. Obtožnica očita bratoma: 1. Moškon Ivan, po poklicu vojak, je popoldne, dne 25. novembra 1935 v domači hiši v Koprivnici z vzhodom z nožem v trebuh Stribana Franca tako težko telesno poškodoval, da je bila zaradi preceza trebušne mrene in preboda lankega črevesa nevarnost za poškodovančevu življenje. — 2. Njegov brat Moškon Franc pa je pri isti priliki z udarcem z bokserjem, povzročil Tlakočarju Antonu na glavi lahko telesno poškodbo.

Oba obdolženca sta bila novembra preteklega leta v domači gorici, kamor sta na vino povabila tudi Tlakočarja Antona in Stribana Franca. V kleti so ostali več ur in se precej napili. Okrog 4 popoldne so se vrnili iz kleti in je odšel Striban Franc na dom k svojemu gospodarju, kjer služi za hlapca, dočim je šel Tlakočar Anton na dom obeh obdolženecv, ki sta najprej južinala, potem pa so se naenkrat vsi trije začeli med seboj prepirati. Spor je nastal zaradi kozje brade, katero je lansko leto Tlakočar odvzel Moškonu Francu, ta pa ga je zato ovdal. Moškon Ivan pravi, da je hotel oba izmeriti, Tlakočar pa, da ga je osorno zavrnil, rekoč: »Kaj... kaj boš ti, ki si škrt.« Moškon Ivan je zato Tlakočarja enkrat udaril za uho in mu pokazal razlaga. V tem pa je prišel v sobo Striban Franc, katerega je Moškon Ivan zabodel z nožem, ko je zamahnil proti Tlakočarju, ki je zbežal, brat Moškon Franc pa za njim. Moškon Ivan torej krivdo zanika in se izgovarja, da je Stribana zabodel njegov brat. — Striban Franc pa je izpovedal, da je prišla popoldne Moškonova sestra Marija klicat gospodarja Božičnika Roka na pomoč, trdeč, da bosta doma brata vse poklala. Božičnik sam ni hotel iti

miri, pač pa je poslal svojega hlapca Stribana, ki je poprej z obema popival v domači gorici. — Striban zatrjuje, da je v trenutku, ko je začel oba obdolženca miriti, Ivan nenkrat skočil v niga in ga z odprtim nožem sunil s tako silo v trebuh, da so mu izstopila čreva. Tako je izpovedal tudi Tlakočar, da sta namreč oba brata kričala na aul in ga je v nastalem prepiru Franc udaril z bokserjem tako močno po glavi, da mu je povzročil 3 cm dolgo rano, zaradi katere je poškodovanec začel takoj močno krvaveči, Ivan pa je potegnil iz žepa nož, ga odprl, ter ga končno prav gotovo on zasadel Stribanu Francu v trebuh. Tlakočar Anton je za sebe globoko prepričan, da sta se oba obdolžena brata sporazumela v tem smislu, da bo vzel vso krivdo nase Moškon Fr., ker je njegov brat Ivan na vojaškem dopustu. Sodni zdravnik je izrekel mnenje, da je dobil Fr. Striban težko in smrtno nevarno poškodbo, ki utegne imeti tudi trajne posledice zaradi zmanjšanja odpornosti trebušnih sten in zaradi zaraslin trebušne mrene in poškodovanega črevesja. — Obja obdolženca sta bila že leta 1934 zaradi prestopka po § 180-11 k. z. že obsojena.

Pri današnji razpravi sta bila obsojena Moškon Ivan na 1 leto zavora, njegov brat Franc pa na 1 mesec in 15 dni.

Zrtve nesreč. Progrovni delavec Daj Friderik iz Zagrada, je v ponedeljek popoldne čistil gozd ob železniški progi pri Tremerju, kjer je vihar porušil nekaj dreves. Pri delu je padlo deblo na njega ter mu zlomilo levo in poškodovalo desno nogo. — Korošec Franc, 2 leti star sin postrežnice iz Celja je v ponedeljek doma padel in si poškodoval desno nogo. — Kica Ignaca, topilničarja v steklarni Straža pri Rogatcu, je v ponedeljek ob pol 4 popoldne zgrabil stroj in mu razmesaril prsne na desni roki.

Gospodarski zbor v Domžalah

V nedeljek, dne 15. marca t. l. se je vršil v godbenem domu v Domžalah redni občni zbor Zdrženja trgovcev za srez Kamnik. Udeležba je bila odlična in navzočih s z odobravanjem sprejeli na znanje vsa poročila odbornikov in zastopnikov sorodnih organizacij. Občni zbor se je bavil tudi s sedanjim obupnim gospodarskim stanjem ter je bila v tem oziru sprejeta ob koncu zbora sledeča

RESOLUCIJA

sprejete na gospodarskem zborovanju v Domžalah dne 15. marca 1936.

Zbor gospodarskih krogov vseh stanov, zbran na gospodarskem zborovanju v Domžalah dne 15. marca 1936, ugotavlja, da 6 let trajajočega neprestanega nazadovanja vsega našega gospodarstva spravlja vse naše ljudstvo v vedno večjo stisko in bedo, da pomanjkanje denarja in ostalih brezgotovinskih plačilnih sredstev vedno bolj razkraja naše gospodarstvo, da radi padca cen strahovito narašča prezadolženje in eksekucije, da na javnih dražbah propada imovina dolžnikov za vsako slepo, cenno, pri čemer izgubljajo tudi upniki svoje terjatve — v korist špekulantov z gotovino, kar pomenja za dolžnike — oddajo premoženja, vse to radi tega, ker nismo znali pravočasno urediti najvažnejšega povojnega gospodarskega problema, to je ureditve dolgov in razdolžitve ljudstva.

Izredne razmere vpijejo po izrednih zakonih, posebno v naši Sloveniji, ki je najtežje prizadeta tako radi nizkih cen živine kakor še posebej radi sankcij pri izvozu lesa — drugega pa sploh nimamo na prodaj, radi česar naslavljam na kr. vlado v imenu vseh prizadetih.

vljudo in nujno prošnjo:

1. da takoj ustavi vse javne dražbe in eksekucije, ki se vedno bolj množijo, dokler kr. vlada ne izvede splošnega razdolženja ljudstva;

2. da tezavirani denar, ki ga privablja dobičkanosne dražbe iz skrivališč, poišče na bolj kul-

sto teh nadležnecev popolnoma očistiti in jih poslati v domovinske občine, katerih dolžnost je, da se za svoje ljudi, ki so brige vredni, brigejo. Na ta način se zmanjšujejo v mestu tudi tatvine in razni drugi delikti.

turen način, kot so javne dražbe ter odredi žigosanje novčanice in odvzem odvisne gotovine špekulantom z gotovino v korist sklada za javna dela, kajti na dražbah se uničuje težko pridobljena in na pošten način prislužena imovina dolžnikov za slepo ceno in nosi značaj oddaje premoženja;

3. da kr. vlada po 8mesečnem študiju končno vendarle pristopi k dejanskim reševanju problema dolgov, ki ni samo naš problem, temveč predstavlja svetoven povojni pojav, ki so ga morale reševati vse države in so ga tudi rešile, kakor je bilo za njihove razmere najboljšje, pri čemer prosimo: a) da reducirajo dolgove na pravično višino, b) da jih odkupi z novim državnim denarjem kot posojilo narodnemu gospodarstvu ter s tem popravi škodo, ki jo je prizadejala kruta deflacija in vrne gospodarstvu odvzeti denar, c) da s tem omogoči izplačilo zamrznjenih vlog ter obnovu vsega gospodarstva, ki brez potrebne denarja ne more napredovati, d) da s tem omogoči potom javnih del zaposlitev vseh, ki so potrebni dela in kruha, s čemer doseže večji konzum poljedelskih pridelkov in popravno cen ter porast kupne moči našega kmeta;

4. da spremeni zakon o Narodni banki tako, da Narodna banka ne bo več pridobitno podjetje, ki dela ogromne dobičke z državnim denarjem, ko ljudstvo strada, temveč da bo to državni urad, ki dela brez dobička in z zmerno režijo;

5. da spremeni zakon o narodnem denarju ter pri tej priliki z zakonom odredi ono količino novčanice, ki ga naše gospodarstvo neobhodno potrebuje za svoj normalni razvoj kot plačilno sredstvo ter za vselej onemogoči vsako eksperimentiranje z deflacijo ter odtegotvovanjem nujno potrebnih plačilnih sredstev iz prometa in uzakoni stalnost kupne moči denarja v notranjosti države;

6. da vpliva na Narodno banko, naj takoj pusti v promet vse kontingent novčanice po sedanjem kritju, in sicer po najnižji obrestni meri, ter naj zniža obrestno mero tudi za vsa tekoča posojila tako pri Narodni banki, kakor tudi pri vseh denarnih zavodih in upnikih za vse dolžnike na najnižjo stopnjo, pri kateri bo plačevanje obresti in kapitala zasigurano in omogočeno;

7. da vpliva na Narodno banko, naj pri izvozu, ki je življenjska potreba naše države, ne išče nika-

Maribor

Lekarne. Nočno službo vršita Vavptova lekarna »Pri angelju varhu« na Aleksandrovi cesti, in Mičarikova mestna lekarna »Pri orlu« na Glavnem trgu. —

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Sreda, 18. marca: Zaprti.
Četrtek, 19. marca ob 15: Ples v Savoyu. Znižane cene. Ob 20: Trafika. Globoko znižane cene. Zadnjič.

Jožefovo v gledališču. Ob 15 bo prva popoldanska uprizoritev privlačne operete »Ples v Savoyu«. Znižane cene. — Ob 20 bo zadnja uprizoritev učinkovite in zabavne veseligrice »Trafika«. Pri tej predstavi veljajo globoko znižane cene in velja najcenejši sedež le 4 din.

KAJ BO DANES

Socialna dneva katoliške mladine. Drevo v dvorani na Aleksandrovi cesti socialna prireditve mariborske katoliške mladine. Na sporedu govori: Ob spominu na Jan. Ev. Kreka. Naša socialna usmeritev, Nrvna obnova — predpogoj socialne ter pesem »Povsod Bog«. Jutri zvečer se vrši ob 20 v isti dvorani akademija z nastopom moškega pevkega zbora, solospelji, recitacijo, govorom in igra v petih slikah iz rudarskega življenja »Zasuti«.

Mariborski obrtniki bodo jutri proslavili svojega zaštitnika sv. Jožefa s službo božjo na Kalvariji. Obrtniki se zberejo s svojimi pomočniki in učenci ob 8 jutraj pred realko, odkoder odkorakajo skupno na Kalvarijo.

Kot uvod v »vzgojni teden« bo vprizoril Ljudski oder v nedeljo krasno dramo »Stilmondski župan«. Vstopnice se dobijo v predprodaji v Cirilovi knjižarni.

Mestni avtobusi bodo jutri na praznik sv. Jožefa vozili v Studence po Ruski, Črtomirovi in Studenski cesti.

Maribor v radiu. Drevo bo Radio Ljubljana prenašal iz Maribora koncert v Karlinovi dvorani, pri katerem sodelujejo znani baritonist Franjo Neralič, Mariborski trio (Lukč — harfa, Jettmar — violina, ga. Pelikanova — čelo) ter moški zbor »Drave« pod vodstvom pakelnika Horvata. — Jutri dopoldne bo prenos iz stolnice, kjer se poje Haydnova masa »Missa tempore belli«. Kot solisti nastopijo gospa Lovsetova iz Ljubljane, gospodična Vedralova, Živko in Neralič, dirigira Gasparič.

Večer angleške narodne pesmi. Gospa Ethel Lewis, ki je na svoji turneji po Jugoslaviji žela povsod sijajne uspehe, nastopi v petek 20. marca v Mariboru v dvorani Vesne. Pri koncertu sodelujeta tudi tenorist Živko in Neralič ml. s svojim dijaškim zborom. Predprodaja vstopnic v trgovini gospe Zlate Brišnik.

Nameščenci zborujejo

Naša kat. nameščenska organizacija, Društvo združenih zasebnih in trgovskih nameščenecv Slovenije, je zbralo pod svoje okrilje v teku 3 letnega obstoja in delovanja okrog 700 slovenskih katoliških nameščenecv. Organizacija je razpredena že po vsej Sloveniji. Z svojimi devetimi podružnicami vrši važno vlogo: pri zaščiti stanovskih interesov nameščenstva, pri vzgoji in idejni opredeljenosti članstva in nameščenstva sploh, po svojem mesečnem glasilu »Bodočnost«, ali pa s predavanji, strokovnimi tečaji in podobno. Uspehi njegovega dela zato tudi niso izostali.

Prav je zato, da tudi slovenska javnost pozna ta mladi kleni soc. katoliški pokret. Danes prinašamo poročilo občnega zbora podružnice v Trbovljah, ki se je vršil v nedeljo 8. marca t. l. Občni zbor se je začel ob 9. popoldne v Društvenem domu ob polnoštevilm zbranim članstvu. Poročila funkcionarjev so bila izčrpna, jasna in točna. Podružnica je imela v preteklem letu 10 sestankov in sej. Dopisov je bilo vsega skupaj 61. Blagajna izkazuje lep prebitok. Podružnica je priredila za svoje člane in vse druge trboveljske nameščence javno predavanje »O razširjenju pokojninskega zavarovanja na vsa država«.

Po absolutoriju, ki ga je odbor dobil za svoje delo so se izvršile volitve novega odbora. Izvoljen je bil nov odbor z tov. Kaduncem Lovrom na čelu. Občni zbor sta posetila tudi tov. v. Sitar A. iz Ljubljane, kot zastopnik Centrale in predsednik mariborske podružnice tov. Kovačič. Tov. Sitar je navzočim pojasnil pravilnik posmrtninskega sklada, ki ga je osnovala centrala. Po tem pojasnilu se je takoj vpisalo v posmrtninsko zavarovanje 15 članov.

Občni zbor je tov. predsednik zaključil ob 11. dopoldne z vzklikom Bog živi!

Cigan ukradel 6.000 Din

Podlipovica, 18. marca.

Ze od nekadaj se ljudje ciganov raje ogibljejo. Čim manj imajo posla z njimi, tem bolj so zadovoljni. Pri starejših ljudeh so sicer v modi ciganke, ki prerokujejo, pa tudi te se precej izgubljajo »na teren«, ker je v zvezi s prerokovanjem vedno šne tako, da pade ciganki mimogrede kaj v žep.

Ce se cigani vtaborijo v bližini kakega kraja, je navadno prizor vedno enak: pridejo orožniki, »dvignejo« taborišče in odvedejo cigansko skupino do sosednjega »rajona«. S cigani gredo navadno tudi številne kure, piščeta, purani in vse, kar se pač takole mimogrede more dobiti na cesti ali po vaseh. Ni pa treba, da bi se morala utaboriti pri kaki vasi cela skupina ciganov. Zadoljuje tudi samo par članov te svetovne bratovščine. Izkaže se celo, da so, čim manj jih je, tem bolj prebrisan in tem bolj predzniki.

To se je izkazalo v Brišah, občina Vače pri riji. K vasi so se privlekli cigan, žena in trije otroci ter se utaborili v bližnjem gozdu. S seboj so imeli tri konje in vop. Nekaj časa se radi ciganske družine ni nikdo pritoževal. Po par dneh pa se je cigan neko neko splazil v vas, vlomil v hišo posesnika Jožefa Arha v Brišah, h št. 27, ter tam začel sikati okrog po omarah, dokler se mu ni posrečilo iztakniti denar, ki ga je imel posesnik shranjenega na skritem mestu. Bilo je 6000 Din, ki jih je cigan spravil in se takoj izgubil ne samo iz hiše, marveč tudi iz kraja. Žena ima na levi strani obraza brazgotino. Kakor rečeno, imajo tri konje in vop, skupina pa sestoji iz cigana, ciganke in treh otrok. Kdor bi cigane videl, naj javi najbližnji orožniški postaji.

kega dobička ter izplačuje dobroimetja našim izvoznikom po dnevnem tečaju;

8. da čimprej skliče Gospodarski svet ali pa zakon spremeni tako, da ji bo sklicanje vseh predstavnikov našega gospodarstva takoj omogočeno.

Zbor pozdravlja samopomoč kmečkega ljudstva za dvig cen živini in ostalim kmečkim pridelkom.

Zbor naproša kr. vlado, da predložiene upravitelne zahteve in prošnje osvoji in oživotvori.

Filmska razstava v Berlinu

Razvojna pot filma od zamisli do predvajanja v kinematografu

Na svetovno znanem filmskem posestvu Ufa v Neubabelsbergu so pred nedavnim otvorili Ufino poučno razstavo filma. Ta razstava nazorno kaže, kaj je film kot tehnika in kot umetnost. — Kot taka nima primere nikjer na svetu, ker nam kaže razvoj vsega filmskega ustvarjanja in zvezo posameznih tehničnih in umetniških panog, ki prihajajo pri filmu v poštev. Njen namen je predstavi film kot celoto razločnega dela in poznanosti njegov nastanek vsakomur.

Gledavec spremlja film skozi neskončno množico načrtov, grafičnih prikazov, aparatov, modelov, kostimov, rokopisov, sledi mu od ideje do tedaj, ko se avtorjeva misel utelasi na filmskem traku. Kar je dosedaj večini ljudem bilo zapčatena knjiga, postaja tu jasno ko beli dan.

7 milijard za filme

Za film ni treba samo igralcev, režiserjev in dvorane za predvajanje, marveč še tisoč drugih stvari, ki so odločilnega pomena v narodnem gospodarstvu. To dejstvo nam najlažje ponazuje številke: V Nemčiji je okrog 500 kinematografov. Ti potrebujejo letno okrog 150 navadnih filmov, 4000 kulturnih in poučnih filmov, 600 industrijskih in reklamnih filmov in 260 zvočnih tehnikov. Samo za te tednike dela stalno okrog 100 operaterjev po vsem svetu. V nemško filmsko industrijo je vloženih okrog 500 milijonov mark (sedem milijard dinarjev).

Dohodki vseh zvočnih kinematografov na svetu, ki jih je okrog 70 tisoč, pa znašajo okrog 90 milijard dinarjev. Blagajne nemških kinematografov dobijo letno okrog 220 milijonov mark dohodkov (3 milijarde dinarjev), od tega gre okrog 300 milijonov kot veselični davek državi. V Berlinu gre dnevno okrog 70 tisoč ljudi v kino. Nemški izvoz filmov znaša 15 odstotkov svetovne proizvodnje.

Predstava, ki traja 9 let

Na svetu se letno izdela približno 1800 filmov. Nemška družba za kopiranje filmov Afifa je 1935 poslala v svet 28 milijonov metrov filma. Od začetka zvočnega filma so v delavnicah Afife kopirali skupno 180 milijonov filma. Ta filmski trak bi segal štirikrat okoli zemeljske oble.

Ce bi ta film brez prestopka odvijali z na-

vadno hitrostjo, to je 24 slik na sekundo, bi ta filmska predstava trajala skoraj 9 let!

O vseh teh stvarih izvemo na razstavi. Tam vidimo, koliko velja zorna dvorana za kino, razstavljeni so modeli, natančno je prikazano, kako je zvočni film mednarodno povezan, poučimo se tudi o organizaciji filmske trgovine, o izposojanju filmov, o filmski glasbi kot viru za tuje valute, ki jih danes vsaka država tako potrebuje.

Delo sto rok

Obiskovalec vidi filmsko prasnov v obliki zamisli ali v obliki literarnega dela in zasleduje njeno razvojno pot do filmskega rokopisa, ki je zrel za snemanje. Med tema dvema točkama leži ogromno ustvarjalnega dela. Kar je bilo v začetku samo ideja na kosku papirja, je zrastle v debelo zvike, ki ne vsebujejo samo duhovnega razvoja ideje, marveč tudi vse potrebne filmske, igravske in tehnične opombe ter migljaje. Hkratu s tem je bil na delu organiziran trgovski duh, ki je z reklamo skušal pripraviti novemu filmu pot in ugoden sprejem v svetu.

Pri tej razvojni poti filma od ideje do traku, vidimo v prerezu vse, kar sestavlja duhovno in tvorno življenje sodobnega človeka. Vidimo delo arhitektov in tehnikov. Na premakljivih modelih vidimo, kako fotografirajo zvok. Tu se nam pojasni skrivnost režiserskega dela, ki prenaša govor besede v govor slike.

Odlaka današnje filmske umetnosti je, da polagajo režiserji in arhitekti največjo važnost na pristnost dekoracije, to je ne pristnost građen in opreme. Zaradi tega ima Ufa lastne umetne obrtne delavnice z izvežbanim osebjem in umetniki. Kaj znajo narediti ti, nam kažejo različni kosi opreme za različne filme: krožniki, vrči, pohišstvo, vaze, orodje, ki je narejeno po tisočletnih originalnih vzorcih. Vse to niso zgolj nadomestki iz pločevine ali kartona, marveč so narejeni iz pristnega materiala po starih slikah, opisih ali po ostankih iz tistih dob.

Isto skrbnost vidimo tudi pri oblekah na tej filmski razstavi, kjer lahko študiramo svetovno zgodovino na oblekah.

Tu nahajamo kostime vseh dob človeške zgodovine po tedanjih vzorcih. Nahajamo kmečke obleke iz vsega sveta.

Film in gospodarstvo

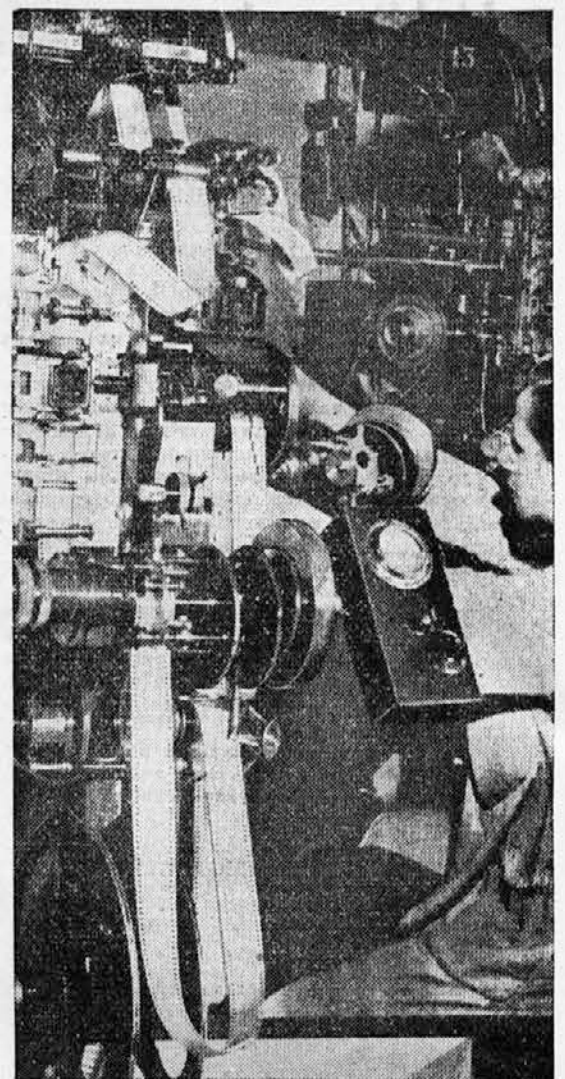
K filmskemu ustvarjanju danes nujno spadajo znanost in raziskovanje. Oboje pa oplojuje spel gospodarsko življenje. Samo Ufa porabi letno v svojih delavnicah okrog 100.000 kv. metrov platin, 100.000 kv. metrov vezanega lesa, 40.000 kv. metrov desk, 300.000 metrov laf, 20.000 kg žebeljev, 6 milijonov kilogramov mavca, 4000 kv. metrov stekla. Na modelu docela narejenega ateljeja edinstvenega na svetu vidimo najrazličnejša gradbene in tehnične posebnosti, ki so za delo potrebne.

V globlje tehnične skrivnosti zvočnega filma nam kažejo pot čudovite konstrukcije modelov. Tu natanko vidimo, kako se zvočni valovi, govorniki pred mikrofonom spreminjajo v električne tresljaje, vidimo, kako mešavec zvokov pri zvočni mizi »meša« barvo zvoka, kako te električne tresljaje približno milijonkrat ojačajo, fotografirajo, kako se spel spreminjajo v zvočne valove. Tu spoznamo vse skrivnosti kopiranja, čudimo se umetnosti razsvetljevalcev, povedo nam tudi nazorno, kako nastane surovi film. Majhna delavnica Afife nas pouči o tem, kako film razvijajo, kako naredijo tako zvano delavno kopijo, ki jo je treba razrezati, jo smotno zlepi v celoto, zakaj to je bistvenega pomena za učinek.

215 tisočkratna povečava

Nad vse zanimiv je oddelek za kulturne filme. Tu spoznamo, kako tvorci kulturnih filmov z najmodernejšimi tehničnimi pripomočki love vse, kar je v živem in mrtvem svetu poučnega. Preprosta vodna bolha se nam pokaže na platnu 215 tisočkrat povečana. S polarizirano lučjo naredijo zrak viden. Posebne kamere, imenovane krčilci, skrijejo rast in vzcvetenje spomladanskega zvončka, ki potrebuje v naravi za to tri tedne, na 21 sekund. Obratno pa je za bliskoviti jelenov skok potreba 186 posameznih posnetkov s kamero, nazvano »raztegovalec« (Zeittupe). Da se operaterji spuščajo na lov za slikami v morske globine in tam filmajo, ni danes nič novega. V bodoče bodo celo reflektorje postavljali na dno morja.

Leče za filmanje na daljavo so podobne topovskim cevem. Kaj se da z njimi doseči, kažejo razstavljene slike. Med tem, ko navadni filmski

Avtomatični stroj za kopiranje filmskega traku

aparati pokaže velik gozd, pred katerim se širi travnik in na travniku srno, ki je podobna neznanici, nam ujamemo najmodernejša leča za slikanje na daljavo iz iste razdalje samo orjaško srmino glavo.

Razstava kaže vso popolnost, katero je moderni film že dosegel. Toda film se ne namerava ustaviti pri tem, kar mu je na razpolago sedaj. Čakajo ga še nove naloge, ki niso rešene: plastični film, ki bo kazal predmete in ljudi, ne zgolj ploskovno, marveč prostorno, barvani film, ki tudi še ni postal dejstvo in prenos živih slik na neomejene daljave. Če je film v kratki dobi svojega življenja dosegel toliko, je verjetno, da ne bo trajalo dolgo, ko bo dosegel tudi še vse ostalo.

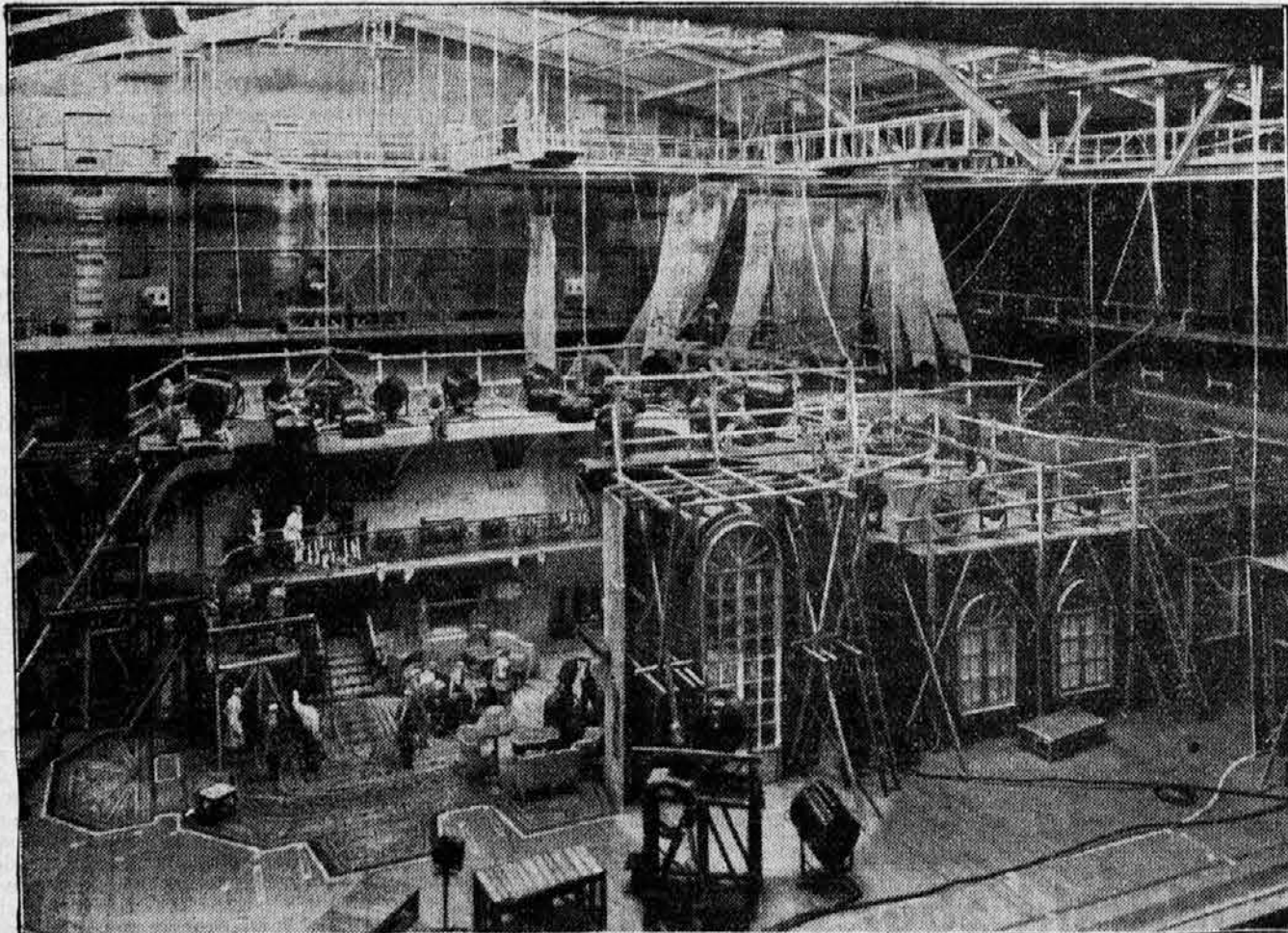
Vsakoletno kronanje

V Ugandi (Afrika) se je svečano kronal kralj, ki je zasedel svoj prestol že pred desetletji. Kronanje se vrši po stari navadi vsako leto v koncu februarja v zvezi s pričetkom poljskih del. Obrednost se prične z mašo v anglikanski cerkvi in skofovo pridigo. Kralj se zahvali v angleščini britski nadoblasti in želi v domačem jeziku vse dobro podanikom. Iz cerkve gre kralj v palačo, preprosto zamorsko kočjo, kjer mu posadi ministrski predsednik krono na glavo. V kroni in pod velikim sončnikom gre kralj peš okoli svoje prestolice. Naposled priredi gostijo, kamor so povabljeni vsi navzoči Evropeci in glavari arabskih trgovskih karavan.

Poslikane piramide

Profesor Pochant, ki je na novo izmeril tri velike piramide blizu Kaira, je slučajno odkril podrobnost, ki je niso opazili dosedanja raziskovalci. Hotel je samo ugotoviti točnost Herodotovih podatkov, a pri delu z merilnimi stroji je opazil, da izgleda obklada iz klesanca od zunaj drugače kakor od znotraj. Kemična analiza drobcev je dokazala, da so bile piramide prepletkane z rdečo barvo, ki so jo pridobivali Egipčani iz oksidirane železa. Največja Cheopsova piramida je bila tudi poslikana z različnimi podobami. Ostali so od njih samo raznobarni madeži, ki so jih smatrali dosedanja arheologi za sledove vremenskih neprilic na preperlem kamnu.

Ako rad vidiš vesel obraz, imej tudi sam takega.

S filmske razstave v Berlinu: Pogled na model filmskega ateljeja z vsemi podrobnostmi. Kaže nam del pozorišča za film: »Hči Njene ekscelence« v naravni velikosti

Mrtvi in dva živa

30

Moral se je zbrati, ako je hotel oditi dalje. Medel se je opotekel dalje, v njem ni bilo niti sovraštva, niti nevoljivosti, niti razburjenja. Zaletel se je v par hitrih meščanov, ki jih skoraj opazil ni, kaj šele prosil oproščenja.

Pred kavarno ga je zadržal Rognos, ki je ravno hotel mimo nje zaviti. »No, no, saj ste pozabili svojo pot?«

Berger ga je v svoji zmedenosti pogledal. Spomnil se je, da je hotel prav za prav vanjo, in vsega onega, o čemer sta nekoč med seboj govorila. Pri tej misli je postal močno rdeč. Ni nič poskušal, da bi Rognosu kaj skrival ali tajil, marveč mu je pogledal ravno v oči, nemočen in brez poguma. »Ali ste že brali? Lüdersen je imenovan za poštnega ravnatelja.«

Rognos je kratko prikimal: »Da,« je rekel. »Pojdite, greva noter. Tukaj zunaj se bova do kože premočila.«

Berger je šel brez volje za njim. Ko sta našla prostor, se je umiril, in to na nek svoj poseben ponižen, ranjen način. Poskusil se je nasmejati Rognosu, z njim je hotel veselo vplivati.

»Ali poštna novice tudi prebirate?«

Rognos ga je pogledal zadržano, oprezno radovednostjo. »Tuintam,« je odgovoril. »Posebno, če je časnik tako dolgočasen kakor drevi.« Potem je dejal: »Razumem, da vas to jezi. Toda zdaj vas vsaj ni prehitel.«

Berger se je počasi zravnaval, kakor da bi se prebudil.

»Zakaj ne?«

Slišalo se je, kakor da bi nekaj odbijal s svojim glasom. Toda Rognos se ni dal ugnati. »Mislim,« je dejal, »da ima zdaj po vsem sodeč pravico do svojega povišanja. Predpostavljam, da ima dovolj let zanj. Prav gotovo je bil tudi najstarejši med prosilci, kajne?«

»Tega ne vem. Pa četudi?«

Ta nepričakovan odpor je Rognosa nekoliko vznemirilo. »Hočem reči,« je nadaljeval, »da mu povišanje po vseh okoliščinah pripada. Četudi onega junaškega dejanja ni bil izvršil. Ona stvar torej, ki se je zgodila pred osmimi leti, torej nikakor ni povod.«

Berger ga je pogledal poln kljubovalne trme.

»Pač,« je odgovoril. »Toliko, kolikor —«

»Toliko, kolikor —?«

Bergerjev ozki deški obraz je spreletea rahla rdečica. »Da,« toliko, kolikor mi je bilo nemogoče, da se sam potegujem za mesto. Nemogoče zaradi tega, kar se je pred osmimi leti zgodilo. Zaradi česar je on danes najstarejši.«

Rognos ga je opazoval presenečen. »Vi bi pod normalnimi okoliščinami torej prosili?«

»Da.«

»Zakaj pa tega niste storili? Saj je ona stara stvar najbrž pozabljena.«

Berger se je bridko nasmejal. »No, hvala lepa,« je dejal, »pozabljena pa že. Tisti dan, ko bom to doživel, se bom že spustil v tekmo z Lüdersenom. Toda tega pa ne morem, da bi se izpostavljaj novim žalitvam, kakor takrat.«

Po kratkem molku je dejal: »Nisem noben prepirljivec, pa tudi ne bi rad bil. Večkrat sem si želel, da bi Lüdersen bil najstarejši med nama. Koliko ponižanja bi si s tem prihranil.«

Rognos pa je odgovoril: »To je navidez pravilno. Toda kdo ve, če se takrat vaša grenkost ne bi obrnila navznoter. Ravno poniževanja so vam dala duška.«

»Tega ne razumem!« To je povedal tako razburjeno, da je Rognosa vznemirilo.

»Saj se lahko motim. Mislim sem samo, da je morda težje človeku, ki hodi okrog s skrito rano, kakor z nezakrito. Kajti skrita rana se kaj lahko ognoji.«

Bergerja je zmedlo, nekaj časa je premišljeval o povedanem.

»Mislim, da imate prav,« je končno pritrdil. »Bo že tako.«

Nato se je zravnaval in malce v zadregi pogledal Rognosa. »Mi je že bolje,« je dejal. »Mislim, da moram domov. Prav gotovo je že tudi moja žena brala v časnikih. Rad bi, da bi najprej to prestal.«

Tedaj je vprašal Rognos, nekam v zadregi zaradi svojega lastnega vprašanja: »Kako je prav za prav prenašala?«

Berger je skomignil z rameni. »Malo težje od mene,« je odgovoril kar tako.

Rognos se je začudil: »Težje?«

»Da.«

»Toda zakaj? Tega ne razumem.«

Berger ga je na hitro pogledal.

»Zato, ker nikdar ni stala pred revolverjem,« je rekel. »Zato, ker ji niti en sam hipec ni bilo treba odločiti se za življenje ali za smrt.«

Postal je močno rdeč in zelo v zadregi v tistem trenutku, ko je izgovoril. Njegova zmedenost je prišla na vprašalca. Tako naenkrat se je pojavila izpoved, ki nikdo od obeh ni nanjo računal. In to je gorelo v njima obema.